stowa

HANDREIKING VERGUNNING-AANVRAAG PRODUCTIE EN LEVERING TERUGGEWONNEN WATER UIT RWZI-EFFLUENT

(EUROPESE VERORDENING 2020/741)

RAPPORT 2026 36

HANDREIKING VERGUNNINGAANVRAAG PRODUCTIE EN LEVERING TERUGGEWONNEN WATER UIT RWZI-EFFLUENT

(EUROPESE VERORDENING 2020/741)

RAPPORT 2026 36

ISBN 978.94.6479.122.8

TEL 033 460 32 00
Stationsplein 89, 3818 LE Amersfoort
Postbus 2180, 3800 CD Amersfoort
stowa@stowa.nl www.stowa.nl

Publicaties van de STOWA kunt u gratis downloaden via www.stowa.nl/publicaties

COLOFON

Amersfoort, november 2026

Uitgave Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer STOWA
Postbus 2180
3800 CD Amersfoort

Auteurs Danny Korving (Triviro)

Begeleidingscommissie Michelle Talsma (STOWA)
Imke Leenen (STOWA)
Daniëlle Lens (Provincie Zeeland)

Foto omslag Naam

Vormgeving Buro Vormvast | Uitgeest

STOWA STOWA 2026-36

ISBN 978.94.6479.122.8

Disclaimer
De inhoud van deze uitgave is met de grootst mogelijke zorg samengesteld. Niettemin aanvaarden de auteurs en de uitgever geen enkele aansprakelijkheid voor mogelijke onjuistheden in de publicatie, of eventuele gevolgen door toepassing van de inhoud ervan.

Copyright
STOWA spant zich in de rechthebbenden van in de uitgave gebruikte afbeeldingen te respecteren conform het auteursrecht. Indien u desondanks van mening bent dat uw rechten in het geding zijn, dan verzoeken wij u contact met ons op te nemen.

TEN GELEIDE

VERGUNNING AANVRAAG VOOR GEBRUIK VAN GEZUIVERD AFVALWATER IS RELATIEF EENVOUDIG, MAAR DE RISICOBEOORDELING NIET

Door klimaatverandering en toenemende perioden van droogte staat de beschikbaarheid van zoetwater steeds vaker onder druk. Het gebruik van gezuiverd afvalwater uit rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) kan mogelijk bijdragen aan de beschikbaarheid van zoetwater.

De Europese Verordening 2020/741 stelt minimumeisen aan het gebruik van gezuiverd stedelijk afvalwater voor irrigatie voor landbouw. De vergunningplicht voor de levering van teruggewonnen water is in Nederland ingebed de Omgevingswet. Het is onduidelijk welke stappen genomen moeten worden om tot een vergunningaanvraag en uiteindelijk ook een vergunningverlening te komen.

STOWA heeft opdracht gegeven voor het opstellen een handreiking om waterschappen, initiatiefnemers en andere betrokken partijen inzicht te bieden in de juridische en praktische stappen die nodig zijn bij de voorbereiding van een vergunningaanvraag. Daarbij wordt aandacht besteed aan de toepasselijke regelgeving, de verantwoordelijkheden binnen de keten, het risicobeheerplan en de benodigde monitoring.

De handreiking laat zien dat de stappen om te komen tot een vergunning aanvraag eenvoudig te doorlopen zijn. De grootste uitdaging zit in het ontwerp van het systeem en het vastleggen ervan in het risicobeheerplan. Voor stoffen, zoals PFAS, is nog geen afwegings- en handelingskader en dit is in vele gevallen een blokkade voor vergunningverlening.

Met deze handreiking wil STOWA bijdragen aan een zorgvuldige voorbereiding van vergunningaanvragen en inzicht bieden in juridische en praktische aandachtspunten.

Tegelijkertijd maakt de handreiking duidelijk op welke onderdelen verdere kennisontwikkeling en verduidelijking van beoordelingskaders wenselijk zijn.

Mark van der Werf
Directeur STOWA

STOWA IN HET KORT

KENNIS OVER WATER, VOOR NU ÉN LATER

De Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer – kortweg STOWA – is het kennisplatform van regionale waterbeheerders in Nederland. Vanuit Amersfoort werken we aan het ontwikkelen, verzamelen, verspreiden en implementeren van toegepaste kennis. Die kennis hebben waterbeheerders nodig om de opgaven waar zij voor staan, goed uit te kunnen voeren. Of het nu gaat om klimaatadaptatie (zowel stedelijk als landelijk gebied), een goede waterkwaliteit, duurzame en effectieve afvalwaterzuivering, veilige dijken en kaden, energietransitie of circulaire economie.

Het soort kennis dat wij ontwikkelen, is breed: technisch en natuurwetenschappelijk, maar soms ook bestuurlijk en/of juridisch. Om te zorgen dat die kennis kan worden toegepast in de praktijk, presenteren we onze onderzoeksresultaten indien mogelijk in de vorm van rapporten, praktische handreikingen, tools en instrumenten. Ook faciliteren we met het oog op kennisdoorwerking leergemeenschappen en organiseren we symposia, werksessies en webinars.

Om zo veel mogelijk impact te creëren met ons werk, besteedt STOWA nadrukkelijk aandacht aan de organisatorische en menselijke factoren die de impact van ons werk kunnen beïnvloeden. Want verandering gaat via de inhoud (kennis), maar wordt gedragen door mensen. Bovendien kijken we breder dan het eigen netwerk bij het zoeken naar oplossingen. We richten onze blik daarvoor tevens op andere sectoren, gaan op zoek naar andere invalshoeken en leren van het buitenland. Via onze eigen en andermans media geven we uitleg over de achtergronden bij ons werk.

STOWA werkt vraaggestuurd en agendeert ook. We inventariseren welke kennisvragen waterbeheerders hebben en zetten die vragen uit bij de juiste kennisleveranciers: universiteiten, kennisinstituten, kennisbedrijven of adviesbureaus. Wij nemen de aanbesteding en begeleiding van gezamenlijke kennisprojecten op ons. Wij zorgen ervoor dat waterbeheerders verbonden blijven met de projecten en er ook 'eigenaar' van zijn. Dit om te waarborgen dat de projectresultaten de deelnemers praktische handelingsperspectieven bieden. Ieder project wordt om die reden begeleid door een commissie waar regionale waterbeheerders zelf deel van uitmaken. De grote onderzoekslijnen worden vastgesteld door programmacommissies, waar waterbeheerders zitting in hebben.

STOWA is onafhankelijk, onpartijdig en transparant. De gebruikers van onze kennis moeten erop kunnen vertrouwen dat de inhoud van onze rapporten objectief en representatief is. Alleen zo kan onze kennis worden ingezet voor beter waterbeheer en innovaties die antwoord geven op de uitdagingen van vandaag en morgen. Het is aan waterbeheerders te bepalen hoe ze de kennis van STOWA in de praktijk gebruiken.

STOWA is een stichting die de richtlijnen volgt voor organisaties zonder winstoogmerk (RJ-640). In ons jaarverslag is daarom naast een cijfermatige jaarrekening een directieverslag opgenomen over de stichting en haar activiteiten. Het budget bedraagt jaarlijks ongeveer 20 miljoen euro. Onze deelnemers leggen gezamenlijk ieder jaar ongeveer 10 miljoen in als structurele bijdrage. Daarnaast ontvangen we jaarlijks ongeveer 10 miljoen euro in de vorm van bijdragen aan afzonderlijke projecten.

HANDREIKING VERGUNNING-AANVRAAG PRODUCTIE EN LEVERING TERUGGEWONNEN WATER UIT RWZI-EFFLUENT (EUROPESE VERORDENING 2020/741)

INHOUD

TEN GELEIDE
STOWA IN HET KORT

1 ACHTERGROND 1
1.1 Aanleiding 1
1.2 Doel en inhoud van de Verordening 1
1.3 Implementatie 1
1.4 Normadressaat 2
1.5 Vergunninghouder 3

2 DE AANVRAAG, HET BEVOEGD GEZAG EN DE INDIENINGSVEREISTEN 4

3 STAPPENPLAN AANVRAAG 5

4 AANBEVELINGEN, BLOKKADES EN CONCLUSIE 7

1 ACHTERGROND

1.1 AANLEIDING

De Europese Verordening 2020/741 (hierna: Verordening) stelt een vergunningplicht in voor het direct[1] mogen gebruiken van (nagezuiverd) effluent uit een rwzi, als irrigatiewater voor landbouwgewassen. In opdracht van de STOWA wordt in dit document beschreven welke stappen noodzakelijk zijn om tot een vergunningaanvraag te komen. Het kan daarmee als een handreiking worden beschouwd.

In de handreiking komen achtereenvolgens de volgende onderdelen aan de orde:

- het doel en de inhoud van de Verordening;
- de wijze waarop deze is geïmplementeerd;
- de vergunninghouder en normadressaat;
- de vergunningaanvraag, het bevoegd gezag en de indieningsvereisten;
- stappenplan voor de voorbereiding van de aanvraag;
- conclusie en aanbevelingen.

1.2 DOEL EN INHOUD VAN DE VERORDENING

De Europese Verordening 2020/741 streeft naar het verantwoord kunnen hergebruiken van het stedelijk afvalwater als zoetwaterbron voor landbouwirrigatie.

Mede door klimaatveranderingen (ernstige droogte) loopt de beschikbaarheid van zoetwater terug. Steeds vaker wordt daarom naar alternatieve bronnen van zoetwater gezocht. Voornamelijk in het buitenland, maar ook in Nederland gebruikt(e) men daarom effluent vanuit rioolwaterzuiveringsinstallaties om landbouwgewassen te irrigeren. Aan dat irrigatiewater worden met de Verordening minimale kwaliteitseisen gesteld en het produceren ervan vergunningplichtig gemaakt.

Deze handreiking gaat niet verder in op de achtergrond en doel van de verordening, maar biedt meer een praktische kijk op het (juridische) proces om te komen tot de vergunningaanvraag.

1.3 IMPLEMENTATIE

De Verordening is inmiddels (01-01-2024) geïmplementeerd in nationale wetgeving (voornamelijk de Omgevingswet c.a.) en bevat een vergunningplicht voor de productie en levering van teruggewonnen water bestemd voor landbouwirrigatie.

1 Met direct wordt bedoeld dat het effluent rechtstreeks (zonder eerst opgenomen te zijn in een milieucompartiment zoals oppervlaktewaterlichaam, grondwaterlichaam of bodem) wordt toegepast op landbouwgrond als irrigatiewater.

De belangrijkste inhoudelijke pijler van de vergunningprocedure is het op te stellen risicobeheerplan, waaruit moet blijken of, en zo ja hoe, de risico's op diverse gebieden (mens, dier, bodem etc.) kunnen worden beheerst.

Het huidige, nationale juridische kader is als volgt[2]:

OMGEVINGSWET

Artikel 5.1 lid 2: het is verboden om zonder een omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten.

Wat een milieubelastende activiteit (Mba) is staat geregeld in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Afdeling 19.1 gaat over de Implementatie van internationaalrechtelijke verplichtingen. De verplichtingen vanuit de Verordening staan onder andere in artikel 19.1c en 19.1d:

BESLUIT ACTIVITEITEN LEEFOMGEVING

Artikel 19.1c lid 1: gelijkschakeling vergunningplicht uit de Verordening met de vergunningplicht artikel 5.1 lid 2 Omgevingswet.
Artikel 19.1c lid 2: De Omgevingsverordening kan bepalen dat er geen vergunning nodig is in gevallen zoals bedoeld in artikel 2 lid 3 Verordening. (onderzoeks- of proefprojecten).
Artikel 19.1d lid 1: verbod om gewassen uit een onderzoeks- of proefproject te verhandelen.
Artikel 19.1d lid 2: verbod om in aangewezen gebieden te irrigeren met teruggewonnen water.
Artikel 19.1d lid 3: verbod om teruggewonnen water op te slaan, te distribueren of te gebruiken in strijd met het risicobeheersplan.

In de Omgevingsregeling is verder bepaald welke informatie en bescheiden nodig zijn bij een vergunningaanvraag:

OMGEVINGSREGELING

Artikel 7.157b: In dit artikel wordt aangegeven welke indieningsvereisten gelden voor de vergunningaanvraag:

a. Risicobeheerplan;
b. gegevens en bescheiden die noodzakelijk zijn om te voldoen aan artikel 6 lid 3 en 6 van de Verordening:

- Inzicht in verantwoordelijkheden van partijen.
- De kwaliteitsklasse van het water, het gebruik van het water, de plaats van het gebruik, de terugwinvoorzieningen en het jaarlijkse volume.
- Voorwaarden m.b.t. minimumeisen voor waterkwaliteit en monitoring.
- Aanduiding nalevingspunt.

2 Voor de leesbaarheid is een interpretatie van de wettekst weergegeven, en niet de letterlijke tekst.

1.4 NORMADRESSAAT

De Omgevingswet stelt dat het verboden is om zonder vergunning een milieubelastende activiteit te verrichten. Het produceren en leveren van teruggewonnen water is op basis van de Verordening vergunningplichtig, en deze vergunningplicht is in het Bal gelijkgesteld aan de vergunningsplicht Mba uit de Omgevingswet.

Omdat de hele keten van belang is om te bepalen of hergebruik van effluent kan worden toegestaan, is het opslaan, distribueren en toepassen van het teruggewonnen water verboden als dat niet conform het risicobeheerplan gebeurt. Daarmee richt de norm zich tot een ieder in de keten na het nalevingspunt.

1.5 VERGUNNINGHOUDER

Het Bal kent geen 'eigen' specifieke vergunningplicht voor de productie of levering van teruggewonnen water. Wel stelt het Bal de vergunningplicht uit artikel 6 van de Verordening gelijk aan de Omgevingsvergunning Milieubelastende activiteit (Mba). Om te bepalen wie dan vergunning nodig heeft (of vergunninghouder wordt) moet daarom gekeken worden naar de inhoud van artikel 6 van de Verordening:

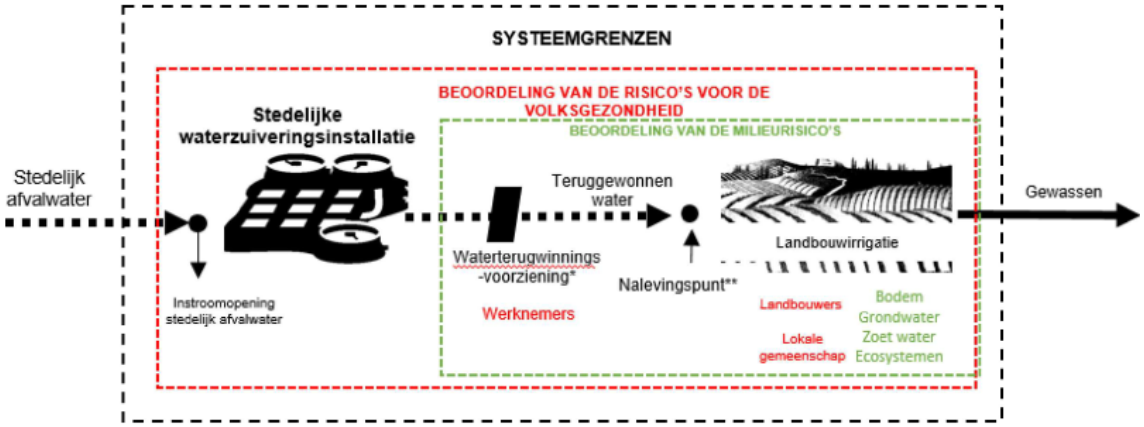
De voor het waterhergebruiksysteem verantwoordelijke partijen, met inbegrip van de eindgebruiker indien dit overeenkomstig nationaal recht relevant is, vragen een vergunning of een wijziging van een bestaande vergunning aan bij de bevoegde autoriteit van de lidstaat waar de waterterugwinningsvoorziening (wtwv) wordt geëxploiteerd, of waar de exploitant voornemens is deze te exploiteren.

Het waterhergebruiksysteem is gedefinieerd als:

de infrastructuur en andere technische elementen die nodig zijn voor het produceren, leveren en gebruiken van teruggewonnen water; het omvat alle elementen van de instroomopening van de zuiveringsinstallatie voor stedelijk afvalwater tot het punt waar teruggewonnen water wordt gebruikt voor landbouwirrigatie, inclusief, in voorkomend geval, distributie- en opslaginfrastructuur.

Uit de Mededeling van de Europese Commissie met richtsnoeren voor toepassing blijkt dat op nationaal niveau bepaald kan worden dat ook de partijen die water opslaan of distribueren vergunningplichtig zijn. De Omgevingswet/het Bal houdt het bij de vergunningplicht voor de productie en levering, en dus bij de partij die daarvoor verantwoordelijk is.

Als vergunningplichtige Mba is aangewezen het produceren en leveren van teruggewonnen water bestemd voor landbouwirrigatie. De vergunningplichtige partij is dan ook de natuurlijke- of rechtspersoon die verantwoordelijk is voor de (na)zuivering van rwzi-effluent en beschikbaar stelt voor landbouwirrigatie. In de praktijk zal dat de verantwoordelijke partij voor de wtwv zijn.

* *Waterterugwinningsvoorziening*: dit kan de stedelijke waterzuiveringsinstallatie of een andere voorziening zijn voor de verdere behandeling van stedelijk afvalwater dat geschikt is voor gebruik zoals bedoeld in deel 1 van bijlage I bij Verordening (EU) 2020/741.
***Nalevingspunt:* het punt waar de exploitant van een waterterugwinningsvoorziening het teruggewonnen water aan de volgende schakel in de keten levert. In deze afbeelding wordt het teruggewonnen water rechtstreeks aan de eindgebruikers geleverd, maar in andere situaties kan het worden geleverd aan de exploitant van het distributienet of een exploitant van opslaginfrastructuur.

2

DE AANVRAAG, HET BEVOEGD GEZAG EN DE INDIENINGSVEREISTEN

Met de invoering van de Omgevingswet is ook het DSO-loket gelanceerd. Dit loket kan gebruikt worden om inzicht te geven in algemene maatregelen bij een activiteit en om regelgeving op een bepaalde locatie weer te geven. Daarnaast kent het DSO-loket een “vergunningscheck” (vragenboom om te bepalen welke vergunning- en meldingsplichten gelden) en een aanvraagmodule, waarmee daadwerkelijk een aanvraag kan worden gedaan.

Via de Vergunningcheck kan geen enkele ingang (zoekopdracht) gevonden worden die leidt

Er is geen verdere vragenboom, slechts in te dienen documenten (gelijk aan de indieningsvereisten uit de Omgevingsregeling als artikel 7.157b wordt ingevoegd).

De module leidt tot aanvraag bij de provincie als bevoegd gezag.

3

STAPPENPLAN AANVRAAG

Gelet op het voorgaande zijn er een aantal technische en juridische keuzes te maken voordat de vergunningaanvraag kan worden ingediend. Als hulpmiddel bij de voorbereiding van de aanvraag is onderstaand stappenplan samengesteld.

A. IDENTIFICEER STAPPEN IN HET SYSTEEM

A1 GEBRUIKSDOEL EN -METHODE (KWALITEITSKLASSE A.D.H.V. SOORT GEWAS EN IRRIGATIEPRINCIPE)

Dit is een belangrijke eerste stap. Afhankelijk van het type irrigatie en het gewas dat wordt geteeld, worden strenge of minder strenge eisen aan de kwaliteit van het water gesteld. Dit is bepalend voor het ontwerp van het hele systeem, dus de eerste stap om te zetten.

Het gebruiksdoel bepaald de opzet van het risicobeheerplan en de techniek van de nazuivering. Gebruikers zijn gehouden aan dat risicobeheerplan. Als een te laag doel gekozen wordt, kan dat dus beperkend zijn voor het gebruik van het teruggewonnen water.

A2 INNAME BIJ RWZI

Verzamel de informatie over welk debiet en welke kwaliteit effluent is te verwachten vanuit het aangesloten gebied van de rwzi. Bepaal in welke mate debiet en kwaliteit kunnen fluctueren, bijvoorbeeld door aanwezige industrie, afhankelijkheid van seizoenen (invloed van toerisme) en afhankelijkheid van droge en natte perioden.

Informatie over het achterland kan ook helpen bij het op voorhand uitsluiten van het aanwezig zijn van bepaalde stoffen.

A3 PROCES RWZI

Beschouw het proces in de rwzi, en beschrijf de daarbij behorende risico's op afwijkingen in het debiet. Dit is bijvoorbeeld afhankelijk van de signalering en bijsturingsmogelijkheden in de rwzi.

A4 TRANSPORT TUSSEN RWZI EN WTWV

Bepaal waar de wtwv wordt geplaatst. Ga na hoe de aansluiting van rwzi en wtwv wordt bewerkstelligd. Hoe groter de afstand, hoe hoger het risico op lekkage en beschadiging. Plaatsing op het terrein van de rwzi lijkt logisch, maar is niet vanzelfsprekend. Afspraken moeten dan gemaakt worden over verantwoordelijkheid, en toegankelijkheid (voor beheer en onderhoud, maar ook voor Toezicht en Handhaving)

A5 INNAME EN PROCES WTWV

Afhankelijk van de aard van het inkomende effluent, en de variatie daarin, moeten processtappen in de wtwv worden opgenomen (zuiveringstechnieken) om te voldoen aan de vooraf bepaalde kwaliteitsklasse. Voor deze stap is het onontbeerlijk om expertise op het gebied van proces-/zuiveringstechnologie in te schakelen. Vanuit deze analyse zal een nazuivering (wtwv) worden ontworpen en gebouwd.

BIJLAGE 1 VAN DE VERORDENING BEVAT DE STOFFEN EN DE MAXIMALE WAARDEN DIE TOELAATBAAR ZIJN.

A6 NALEEFPUNT T.B.V. INSPECTIE EN CONTROLE

Bepaal het naleefpunt. Het naleefpunt is het juridisch bepaalde punt waar de kwaliteitseisen van de vergunning van toepassing zijn, en waar fysiek een monsternamepunt aanwezig zal moeten zijn. Het punt moet zich direct na de wtwv bevinden. Na dit punt is het afvalstoffenkarakter van het water af en is irrigatiewater ‘geproduceerd’.

A7 TRANSPORT EN OPSLAG

Ga na hoe het teruggewonnen water vanaf het naleefpunt tot aan de eindgebruiker komt (distributie). En of het water tussentijds wordt gebufferd (opslag). Beide activiteiten kennen mogelijk risico’s die opgenomen moeten worden in het risicobeheerplan.

Deze activiteiten vallen niet meer onder de vergunning, maar wel onder de verplichting om te werken volgens het risicobeheerplan.

B. IDENTIFICEER PARTIJEN IN DE KETEN

B1 EXPLOITANT RIOOLWATERZUIVERINGSINSTALLATIE (RWZI)

Dit is het waterschap dat het beheer heeft over de rwzi en informatie over het aangesloten gebied, debieten en de kwaliteit van het ingenomen water kent. Ook beschikt zij over de informatie over het functioneren van de rwzi. Uiteraard speelt het waterschap ook een rol bij het maken van de fysieke aansluitingen en de eventuele plaatsing van een wtwv op het terrein van de rwzi.

B2 EXPLOITANT WATERTERUGWINNINGSINSTALLATIE (WTWV)

Dit kan iedere willekeurige partij zijn. In principe een bestaand bedrijf, een overheid, of een specifiek voor dit doel opgerichte rechtspersoon.

B3 GEBRUIKER

De agrariër(s) die gebruik maakt(maken) van het teruggewonnen water voor landbouwirrigatie.

B4 DISTRIBUTEUR

De partij die het irrigatiewater opslaat en/of verspreidt naar de gebruiker.

C. VASTLEGGEN VERANTWOORDELIJKHEDEN

Door iedere stap in het waterhergebruiksysteem te koppelen aan een verantwoordelijke partij moet duidelijk worden hoe de keten is georganiseerd, en wie welke rol speelt in het borgen van de kwaliteit. De onder punt 2 geïdentificeerde partijen worden gekoppeld aan de onder punt 1 geïdentificeerde schakels in de keten.

D. PROCESSCHEMA

Maak een processchema van het waterhergebruiksysteem. Het nalevingspunt dient hierin duidelijk terug te vinden zijn, omdat daar de vergunningplicht eindigt en de verantwoordelijkheid voor het teruggewonnen water overgaat naar de volgende schakel in de keten.

Dit processchema helpt om het waterhergebruiksysteem overzichtelijk te presenteren, zodat voor de vergunningverlener (en eventuele derden) duidelijk is hoe het systeem is opgebouwd.

E. INSTALLATIESCHEMA

Maak een installatieschema van de wtwv met de zuiveringsstappen, en meet- en regeltechniek. Uit het schema moet blijken welke zuivering wordt toegepast, in welke volgorde, en hoe de goede werking wordt gemonitord.

Dit kan ook samengevoegd worden met het schema van stap 4, mits uit het schema duidelijk blijkt welke proces binnen de wtwv plaats vindt.

Het is gewenst om bij de wtwv ook een beschrijving van de zuiveringsstappen te voegen, en mede een verwijzing naar onderzoeken/bewijsmiddelen van het rendement en efficiëntie van de zuivering. Doel daarvan is om aannemelijk te maken/te onderbouwen dat de gekozen zuiveringstechnieken volstaan om tot het gewenste doel te komen.

F. STEL HET RISICOBEHEERPLAN OP.

Gebruik hiervoor het format dat beschikbaar is gesteld door het IPLO.

Niet verplicht, maar zeer gewenst voor de beoordeling door het bevoegd gezag, is het vastleggen van keuzes en uitgangspunten uit het risicobeheerplan in een onderbouwend rapport. Een ingevoerd getal krijgt pas waarde als onderbouwd is waarom juist dat getal wordt gekozen. Het bevoegd gezag is dan beter in staat om de gemaakte keuzes te herleiden en een afweging te maken.

G. SLUIT OVEREENKOMSTEN/CONVENANTEN MET BETROKKEN PARTIJEN

Leg de taakverdeling, verantwoordelijkheden en afspraken tussen de verschillende betrokken partijen vast in overeenkomsten/convenanten. Deze stap is noodzakelijk om de naleving van de vergunning voor het waterhergebruiksysteem te borgen. De vergunning wordt immers verleend op basis van het risicobeheerplan voor de hele keten.

Om deze afspraken te vergemakkelijken, kan overwogen worden om vooraf al te zoeken naar een samenwerkingsvorm (rechtsvorm) die alle stappen in de keten onder haar verantwoordelijkheid neemt. Bijvoorbeeld door producent en gebruiker in een coöperatie onder te brengen.

H. STEL EEN MONITORINGSPLAN OP GEBASEERD OP HET RISICOBEHEERPLAN EN DE AFSPRAKEN IN OVEREENKOMSTEN/CONVENANTEN.

Het monitoringsplan beschrijft de aard, de frequentie en het doel van monitoring. Neem hierin ook op, op welke wijze omgegaan wordt met de meetresultaten. Stel grens- en signaalwaarden vast, en een procedure indien die waarden worden overschreden.

4

AANBEVELINGEN, BLOKKADES EN CONCLUSIE

Het DSO loket voorziet in de mogelijkheid om een aanvraag Omgevingsvergunning ‘Mba productie en levering van teruggewonnen water ten behoeve van landbouwirrigatie’ in te dienen. Met betrekking tot de indieningsvereisten is het risicobeheerplan het belangrijkste document. Om deze in te kunnen vullen (aanvrager) en te beoordelen (bevoegd gezag) is echter meer informatie nodig.

AANBEVELINGEN

Om een goede beoordeling van de vergunningaanvraag mogelijk te maken wordt geadviseerd om:

- Een uitgangspunten- en verantwoordingsrapport bij het risicobeheerplan te schrijven;
- Een aanvraagrapport te schrijven waarin doel, uitgangspunten, beschrijving van het systeem, taken en verantwoordelijkheden worden beschreven;
- Als bijlagen een processchema van het waterhergebruiksysteem, en een installatieschema van de wtwv op te stellen;
- Een monitoringsplan te schrijven;
- en deze documenten, al dan niet gecombineerd in één rapportage, in te dienen bij de aanvraag.

BELEMMERINGEN

Op het moment van schrijven van deze handreiking, zijn er een tweetal samenhangende, praktische belemmeringen te noemen om te komen tot een goede inhoudelijke aanvraag.

De eerste belemmering is het gebrek aan een integraal afwegingskader voor een bredere normering dan alleen de pathogenen die in de Verordening worden genoemd. Gebleken is dat het bevoegd gezag breed moet toetsen als het gaat om het brengen van afvalstoffen op de landbodem. Vanuit diverse sectorale wetgeving gelden al tal van eisen aan water dat op de bodem wordt gebracht, waaraan niet direct, maar wel indirect getoetst moet worden om tot een integrale vergunningverlening te komen. Denk hierbij aan bescherming van oppervlaktewater, grondwater, bodemkwaliteit, voedselveiligheid, arbo-regelgeving etc. Het RIVM heeft hiertoe een tweetal verkenningen[3,4] gedaan naar acceptabele normen. Voordat deze normen als afwegingskader kunnen functioneren, is het eerst aan de wetgever om deze vast te stellen. Vooralsnog lijkt hiertoe geen voornemen te zijn. Dit bemoeilijkt de afweging die het bevoegd gezag bij de vergunningverlening kan en moet maken.

De tweede belemmering is het ontbreken van maximaal toelaatbare waarden, een hande-

3 Assessment framework for use of urban waste water for agriculture: towards an assessment framework. Phase 1: Legal framework and food safety

4 Assessment framework for use of purified urban wastewater in agriculture. Phase 2: drinking water, the groundwater ecosystem, people who work with irrigation water, local residents and passers-by

lingskader, voor de PFAS-groep. Deze stoffen zijn aangewezen als Zeer Zorgwekkende Stof (ZZS), en dat impliceert dat toepassing en verspreiding moet worden tegengegaan. Echter PFAS is wijdverspreid aanwezig, het komt ook met het stedelijk afvalwater de RWZI in. Kosteneffectieve zuiveringstechnieken voor grotere volumes zijn nog niet beschikbaar. En bij gebrek aan behandeling stroomt PFAS gewoon door, komt in de wtwv, en van daaruit in het geproduceerde irrigatiewater. Op die wijze kan PFAS zich verspreiden over agrarische percelen. Voor ZZS geldt een minimaliseringsverplichting, en het stand-still beginsel. Daarmee wordt de afweging die het bevoegd gezag bij vergunningverlening moet maken erg complex. Immers moet worden aangetoond dat het verspreiden van PFAS geen negatief effect heeft. Zolang er geen duidelijke normering/handelingskader voor PFAS wordt vastgesteld, zullen aanvragen voor hergebruik van stedelijk afvalwater, waarin PFAS is aangetoond, waarschijnlijk niet kunnen leiden tot een vergunning. Zowel op Europees als op nationaal niveau wordt gewerkt aan een oplossing, maar dit zal nog enige tijd nodig hebben.

CONCLUSIE

De implementatie van de Verordening heeft plaats gevonden door vrijwel 1 op 1 de verplichtingen in de Omgevingswet c.a. op te nemen. Hierdoor is het mogelijk een vergunning aan te vragen en aan de Verordening te voldoen. Dit kost wel een aanzienlijke voorbereiding (samenwerkingsketen, technische installatie, risicobeheerplan). Echter los van de eisen uit de Verordening stelt lokale/nationale sectorale wetgeving ook eisen, waardoor de afwegingen van het bevoegd gezag, en daarmee ook de aanlevering van de benodigde informatie bij de aanvraag complex worden.

De grootste uitdaging zit in het ontwerp van het systeem en het vastleggen ervan in het risicobeheerplan. Voor PFAS is nog geen oplossing, en totdat hiervoor een afwegings- en handelingskader wordt vastgesteld zal dit in vele gevallen een blokkade voor vergunningverlening zijn.